

تهرانگرام

یادگار هلندی‌ها در شرق تهران

کوچه هلند برای اهالی محله‌های شرق تهران و به‌ویژه ساکنان خیابان زرکش مثل یک تونل زمان است که آنها را با خود به گذشته می‌برد؛ کوچه‌ای با خانه‌هایی متحدالشکل که داستان نامگذاری آن با زلزله مهیب سال ۱۳۴۱ در بوئین‌زهره و سپس فرار ملکه هلند به ایران گره خورده است. پس از ویرانی‌های زلزله سال ۱۳۴۱ بوئین‌زهره، بسیاری از ارمنه‌ای که در روستاهای این شهر، مثل روستای چاناخچی سفلی سکونت داشتند، پس از تخریب خانه‌هایشان به تهران کوچ کردند. کوچ این گروه از ارمنه به تهران و محله زرکش اما با سفر ملکه هلند به مناطق زلزله‌زده بوئین‌زهره مرتبط است. ملکه هلند پس از بازدید از مناطق زلزله‌زده، زمین‌های بایر شرق تهران را برای اسکان ارمنه روستاهای زلزله‌زده خرید و خانه‌هایی بانمای متحدالشکل در کوچه‌ای ساخت که از همان سال به پاس خدمات دولت هلند به نام این کشور زده شد. زمین‌های این محدوده سال‌ها پیش با کوچ گروهی از ارمنه به اراضی منطقه به محل سکونت این اقلیت تبدیل شده بود. انتخاب شد. علاوه بر کوچه هلند، ۲ کوچه دیگر نیز به نام‌های زرین و مدارس سال ارمنه ساخته شد که حالا هر ۳ کوچه با همان نام قدیمی در دل خیابان زرکش وجود دارند. اکنون با گذشت ۵ دهه از کوچ ارمنه بوئین‌زهره را این محدوده، به‌تدریج نمای ظاهری چند خانه قدیمی تغییر کرده، اما کوچه هلند هنوز حال و هوای گذشته خود را با کلیسایی که در انتهای کوچه ساخته شده، حفظ کرده است.

تهران مصور

عکس یادگاری با نخستین اتوبوس

اگر در تاریخ تهران به پیش از سال ۱۳۰۰ سفر کنیم، کمتر نشانی از خودرو و وسیله حمل‌ونقل عمومی در محله‌های قدیم تهران وجود دارد. در شمیران یا آبادی‌های شمال تهران که امروز با نام محله‌های شمال شهر شناخته می‌شود نیز خبری از خودرو و اتوبوس نبود. ساکنان آبادی‌های تجریش، نیاوران، دارآباد، حصاروبعلی و ده‌ها آبادی دیگر شمیران برای رفت‌وآمد به تهران اغلب از درشکه، گاری و الاغ استفاده می‌کردند. در چنین شرایطی ورود نخستین اتوبوس‌ها به شمیران، برای اهالی آبادی‌های شمال شهر روزی خاطره‌انگیز بود. نخستین اتوبوس‌هایی که ساکنان شمیران را به تهران می‌رساند متعلق به شرکت اتوعدل بود. تصویری که مشاهده می‌کنید از نخستین اتوبوس‌های شمیران در دهه ۲۰ و در محدوده باغ فردوس ثبت شده است. در این عکس نفر وسط نشسته، مرحوم هوشنگ عباسپور که یکی از نخستین رانندگان اتوبوس شهری تهران و شمیران است، هم دیده می‌شود.

ورود نخستین اتوبوس‌ها به شمیران، برای اهالی آبادی‌های شمال شهر روزی خاطره‌انگیز بود. نخستین اتوبوس‌هایی که ساکنان شمیران را به تهران می‌رساند متعلق به شرکت اتوعدل بود.

تاریخ فشرده خانه ملت

آشنایی با هر سه ساختمان تاریخی تهران که از نهاد قانونگذاری ایران میزبانی کرده‌اند

قانون‌وازانای است به قدمت تاریخ تفکر بشری و معنای دارد؛ اولی نظم ذاتی طبیعت است که تغییر نمی‌کند و از طریق علمی مثل فیزیک و شیمی، ما از این قوانین طبیعی آگاه می‌شویم و گاهی بهره‌مند و دومی، همان است که در جوامع بشری، باید بدان

سیدسروش طباطبایی پور

احترام گذاشت: قانون به معنی ملاک و معیاری برای ساماندهی زندگی انسانی! این روزها مصادف است با نخستین روزهای تشکیل مجلس شورای اسلامی در خرداد سال ۱۳۵۹ شمسی. به همین بهانه قرار است اینجا به پیشینه تاریخ قانونگذاری در ایران نگاهی بیندازیم و ساختمان‌های تشکیل مجلس ایران را هم بررسی کنیم.

اولین مجلس ایران

تا حرف از قانون و مجلس می‌شود، خاطره انقلاب مشروطه به ذهن می‌آید؛ یعنی درست زمانی که ملت ایران از یک عمر استبداد در حکومت پادشاهی نزاری بی‌بودند و بالاخره با فشارهای مشروطه‌خواهان، شاه را وادار به پذیرش حکومتی شورایی کردند یعنی مردم، حکومت پادشاهی را در ایران می‌پذیرند، به این شرط که پادشاه هم بپذیرد مردم و نمایندگان بتوانند در وضع قوانین کشور، نقشی مؤثر داشته باشند. فرمان مشروطه در دست ۱۱۹ سال پیش بدست مظفرالدین‌شاه قاجار امضا شد و نخستین دوره مجلس شورای ملی در ۱۳ مهر سال ۱۲۸۵ شمسی کار خودش را آغاز کرد. نگارش قانون اساسی مشروطه، رسیدگی به بودجه دولت و هزینه دربار، تصویب اخراج مستشاران خارجی از ایران و تصویب تأسیس بانک ملی در ایران، از مهم‌ترین دستاوردهای مجلس اول شورای ملی بود. نخستین مجلس البته پایانی مستبدانه و غم‌انگیز داشت. محمدعلی‌شاه قاجار فرمان داد مجلس را به توپ بپنندند و دوره استبداد صغیر آغاز شد.

اولین بنایی که پذیرای نمایندگان بود

اولین مکانی که نمایندگان ملت دور هم در آن جمع شدند، عمارتی در میدان بهارستان است؛ همان عمارتی که امروز به نام باغ یا کاخ بهارستان و مجموعه مجلس شورای ملی می‌شناسیمش و شامل عمارت بهارستان، مسجد و مدرسه سپهسالار، عمارت ملیچک و بخش‌های دیگر است. این عمارت باغی است که به دستور میرزااحسین خان سپهسالار، صدراعظم ناصرالدین‌شاه ساخته شد و بعد از تصرف آن توسط ناصرالدین‌شاه و پیداکردن کاربری‌های حکومتی، به درخواست نمایندگان مجلس اول در اختیار آنان قرار گرفت. نخستین دوره مجلس با حضور شخص مظفرالدین‌شاه در این ساختمان برگزار شد.

۳ حادثه برای نخستین ساختمان

مکت همانطور که قبلاً گفتیم، نخستین ساختمان مجلس ملی سر نوشت غم‌انگیزی داشت. وقتی هنوز ۲ سال بیشتر از برگزاری نخستین دوره مجلس ملی ایران نگذشته بود، صبر محمدعلی‌شاه تمام شد و به دستور او قزاقان روس ساختمان مجلس را به توپ بستند و حدود ۲۰۰ کشته و ۵۰۰ زخمی روی دست ملت گذاشتند. این عمارت ۳ بار هم طعمه حریق شد؛ اما پس از مرمت و تا پیروزی انقلاب اسلامی، همه ۲۴ دوره مجلس شورای ملی در همین ساختمان برگزار شد. از دهه ۸۰ شمسی این ساختمان به کنایه‌ای مجلس شورای اسلامی تبدیل شد. این دو عکس تاریخی را عکاس روزنامه همشهری علی‌رضا نبی‌علی در سال ۱۳۷۳ از آخرین حریق در این ساختمان گرفته است.

ساختمان بهارستان

ساختمان جدید مجلس شورای اسلامی در محوطه‌ای در حدود ۱۵ هکتار و در مجموعه تاریخی بهارستان بنا شده شکل مدرن و هرمی شکل آن به گونه‌ای است که در تأمین نور برای ۲۰۰ نمایندگان مجلس شورای اسلامی تا سال ۱۳۸۰ در همین عمارت جلسات خود را برپا می‌کردند. پس از ساخت بنای جدید مجلس شورای اسلامی، از این ساختمان برای برخی گردهمایی‌های دولتی، مجمع تشخیص مصلحت نظام و جلسه‌های سالاانه مجلس خبرگان رهبری استفاده می‌شود.

مجلس شورای اسلامی

پس از انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، از ساختمان سنا برای جلسات آماده‌سازی پیش‌نویس قانون اساسی و برگزاری نشست‌های مجلس خبرگان قانون اساسی استفاده شد. سپس نمایندگان مجلس شورای اسلامی تا سال ۱۳۸۰ در همین عمارت جلسات خود را برپا می‌کردند. پس از ساخت بنای جدید مجلس شورای اسلامی، از این ساختمان برای برخی گردهمایی‌های دولتی، مجمع تشخیص مصلحت نظام و جلسه‌های سالاانه مجلس خبرگان رهبری استفاده می‌شود.

دومین ساختمان مجلس

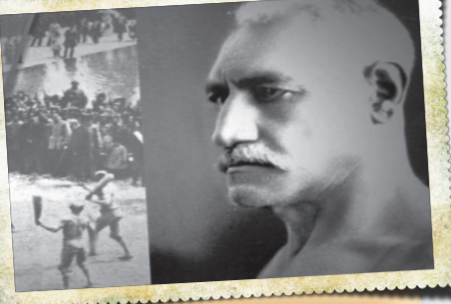
در دوره پهلوی دوم، ساختمانی برای مجلس سنا ساخته شد. این بنا همان عمارتی است که اکنون در مقابل دانشگاه افسری امام‌علی (ع) واقع است. این بنا بین سال‌های ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۷ با الهام و اقتباس از طرح کاخ‌های ایرانی ساخته شد و ۷ دوره این مجلس در همین ساختمان برپا شد.

تهران نامه

محبوب‌ترین پهلوان تهران

تهران خاستگاه سیدحسن شجاعت، معروف به پهلوان حسن رزاز، یکی از برجسته‌ترین پهلوانان تهران در دوران قاجار و پهلوی است که در اخلاق، شجاعت، دینداری و منش پهلوانی الگوی شماری یک بسیاری از پهلوانان عصر خود به شمار می‌رفت. او را الگو و اسوه پهلوانان تهران و ایران می‌نامند؛ همان پهلوان نامی دوره قاجار و پهلوی که علاوه بر پیروزی‌های بسیار در گود قهرمانی، همواره در کنار مردم ایستاد. حاج‌سیدحسن رزاز سال ۱۲۵۷ هجری شمسی در تهران متولد شد. نکته جالب درباره زندگی این قهرمان مردمی این است که سیدحسن علاقه زیادی به تحصیل علوم دینی داشت و پس از گذراندن دوره مقدماتی علوم دینی برای ادامه تحصیل راهی نجف شد تا در محضر یکی از رهبران بزرگ نهضت مشروطه، مرحوم آخوند خراسانی تلمذ کند. پهلوان رزاز حتی تا مقطع اجتهاد هم پیش رفت تا پیش از پیش به الگوی پهلوانان جوان تبدیل شود. او در مسابقات خارجی بسیاری حضور پیدا کرد و به‌طور معمول جوایز و درآمدهای حاصل از شرکت در این مسابقات و قهرمانی را خرج امور خیریه می‌کرد. در جریان انقلاب مشروطه پهلوان رزاز، به‌دلیل هم‌صدایی با مردم، حدود ۴ ماه دستگیر و در باغ‌شاه به همراه دوست صمیمی‌اش، پهلوان حبیب و مجازات شد. هر چند او به‌دلیل همان منش پهلوانی، شجاعت و نیکوکاری‌اش انقدر میان مردم محبوب شده بود که محمدعلی‌شاه به‌دلیل اعتراضات و فشار افکار عمومی مجبور شد این پهلوان نامی را از زندان آزاد کند.

دیروز نامه

آزادراهی که همچنان راهش مانده

کوه البرز، سمتی در جنوب دارد و طرفی در شمال که بخش جنوبی آن نصب تهرانی‌ها شده؛ بخشی که اگر از مزایای پایتخت بودنش صرف‌نظر کنی، تنها دود و دم می‌ماند و خشکسالی. اما هر آنچه از سبزی و طراوت و جنگل بخوای، در بخش شمالی کوه البرز، برای اهالی گیلان و مازندران و گلستان پیدا می‌کنی. و همین موضوع باعث می‌شود تا یک روز تعطیل در هفته سبز می‌شود، تهرانی‌ها شمال و کلاه می‌کنند و می‌زنند به جاده تا به‌قول معروف به شمال برسند. چند سالی است یکی از راه‌های رسیدن به شمال، آزادراه تهران-شمال است که فعلاً بخش‌هایی از آن افتتاح شده. بد نیست بدانید خبر آغاز ساخت آزادراه تهران-شمال، درست ۳۰ سال پیش در چنین روزی در صفحه ۲ روزنامه همشهری منتشر شده. در آن خبر آمده که برای ساخت این آزادراه، مبلغی در حدود ۸۰۰ میلیارد ریال برآورد شده که قرار بود این مبلغ توسط بخش خصوصی سرمایه‌گذاری شود. آزادراه تهران-شمال، البته پروژه عظیم و پیچیده‌ای در ۴ قطعه است که بخش اول آن در سال ۱۳۹۸ به بهره‌برداری رسید. باند جنوب به شمال بخش دوم هم در سال ۱۴۰۲ افتتاح شد و باند شمال به جنوب این بخش نیز در پایان امسال به بهره‌برداری می‌رسد.